

Xalqaro Nordik Universiteti Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi
1-BTS-22 guruh talabasi Satvaldiyeva Shahzoda Lutfulla qizi
G'arb bolalar adabiyoti fanidan

1.Hans Kristian Andersenning hayoti va ijodi

Xans Kristian Andersen dunyoga Ostendda (Daniya) 1805 yil 2-aprelda kelgan. Uning oilasi juda kambag'al bo'lganligi sababli ular ba'zan yolvorishga majbur bo'ldilar. Bo'lajak yozuvchining otasi poyabzalchi bo'lgan. Uning Gans Kristianning hayotiga ta'siri hal qiluvchi edi, chunki u adabiyotga katta qiziqish bilan qaraydigan madaniyatli odam edi. Imkoniyati bo'lganida, u o'g'lini hayoliy voqealarni aytib berish bilan birga, teatrga olib bordi. Xuddi shu tarzda, u bolaga o'z uyida o'z qo'g'irchoq teatrini qurishda yordam berdi. Xans Kristian Andersen dunyoga Ostendda (Daniya) 1805 yil 2-aprelda kelgan. Uning oilasi juda kambag'al bo'lganligi sababli ular ba'zan yolvorishga majbur bo'ldilar. Bo'lajak yozuvchining otasi poyabzalchi bo'lgan. Uning Gans Kristianning hayotiga ta'siri hal qiluvchi edi, chunki u adabiyotga katta qiziqish bilan qaraydigan madaniyatli odam edi. Imkoniyati bo'lganida, u o'g'lini hayoliy voqealarni aytib berish bilan birga, teatrga olib bordi. Xuddi shu tarzda, u bolaga o'z uyida o'z qo'g'irchoq teatrini qurishda yordam berdi. 816 yilda otasining vafoti Andersenni ish boshlashga va maktabni tark etishga majbur qildi. Bu uning ilmsiz o'quvchi bo'lib qolishiga xalaqit bermadi. Bolaligida, Andersen har qanday qo'rquvdan aziyat chekardi va uning balandligi va qiziqishlari uchun tez-tez kamsitilgan, ba'zilar esa uni epeminat deb atashgan. O'sha davrda uning epilepsiya kasalligiga chalinganligi gumon qilingan edi, ammo keyinchalik ular faqat kramplar xuruji ekanligi ma'lum bo'ldi. Uning ahvoliga qaramay, Andersen vaqtining bir qismini keyinchalik otasi o'zi uchun qurgan qo'g'irchoq teatrida namoyish etgan hikoyalarini yozishga sarfladi. Ko'chib o'tgan va juda erta ishlashga majbur bo'lgan hayot turi uni qishloqdagi mashhur shahar hayotiga singdirishga majbur qildi. Shunday qilib, o'sha paytdagi boshqa romantik mualliflar bilan sodir bo'lgan voqealardan farqli o'laroq, Andersen

mashhur an'analarni o'rganishi shart emas edi, chunki u buni bevosita yashagan. 14 yoshida Andersen hayotida hal qiluvchi qadam qo'ydi. Shunday qilib, 1819 yil sentyabr oyida u qo'shiqchi, aktyor yoki raqqosa bo'lish niyatida Daniya poytaxti Kopengagenga ko'chib o'tdi. Yigit o'zining chiroyli ovozidan foydalanib, martaba qilishni xohladi. Biroq, Andersen hech qanday ish topolmadi, bu esa uni omon qolish uchun vositasiz qolishiga olib keldi. Daniya qirollik musiqa akademiyasining asoschisi musiqachilar Juzeppe Siboni yoki shoir Frederik Xeg-Guldberg singari u yaratgan aloqalar va do'stlik faqatgina ijobiy narsalar edi. Biroz vaqt o'tgach, u Kopengagendagi Qirollik teatrida o'qishga kirishga muvaffaq bo'ldi, garchi u tez orada bu ishlarga qiziqishni yo'qotdi. Do'stlaridan biri Siboni uning ovozidan xursand bo'lib, o'qish uchun pul to'lashga qaror qildi. Yomon omad Andersenga ta'sir qildi, u qattiq Daniya qishida xonasining yomon ahvoli tufayli ovozini yo'qotdi. Andersen xonandalik karerasini ochishga urinishdan tashqari, fojia ham yozgan edi, Alfsol. Bu Teatro Real direktori va uning homiysi bo'lishga qaror qilgan davlat maslahatchisi Jonas Kollinning e'tiborini tortdi. 1822 yildayoq Andersen bir nechta pyesalar va she'rlar nashr etishni boshladi. 1827 yilda nufuzli Kjøbenhavns flyvende Post adabiy jurnali uning she'rini nashr etdi O'layotgan bola. Uning birinchi jamoat yutug'i 1828 yilda, hikoyasi bilan olingan Xolmen kanalidan Amager orolining sharqiy uchigacha piyoda yurish. Rimda bo'lganligi uni birinchi romanini yozishga ilhomlantirdi: Improvizator. Ushbu asar 1835 yilda nashr etilgan, o'sha yili dastlabki ikkita nashr Bolalar uchun sarguzasht hikoyalari, shuningdek, ba'zi qisqa hikoyalar. Opera nomli libretto Lammermurning kelini deb nomlangan she'rlar to'plami Yilning o'n ikki oyi uning keyingi asarlari edi. 838 yilga kelib, Andersen allaqachon munosib obro'ga ega edi, ayniqsa uning hikoyalari tufayli. Yozuvchi o'sha yili ikkinchi jildni yozishni boshladi va 1843 yilda allaqachon o'zining hikoyali kitoblarining uchdan birini nashr etdi: Yangi hikoyalar. Andersen sayohat paytida uchrashgan boshqa yozuvchilar - Vektor Ugo, Alejandro Dyuva yoki Balzak. Andersenning hikoyalari bilan muvaffaqiyati muallifni juda qoniqtirmadi. Uning buyuk orzusi dramaturg va roman yozuvchisi bo'lish edi, unga hech qachon erisha olmagan. Biroq, Andersen hech qanday ish topolmadi, bu esa

uni omon qolish uchun vositasiz qolishiga olib keldi. Daniya qirollik musiqa akademiasining asoschisi musiqachilar Juzeppe Siboni yoki shoir Frederik Xeg-Guldberg singari u yaratgan aloqalar va do'stlik faqatgina ijobiy narsalar edi. Biroz vaqt o'tgach, u Kopengagendagi Qirollik teatrida o'qishga kirishga muvaffaq bo'ldi, garchi u tez orada bu ishlarga qiziqishni yo'qotdi. Do'stlaridan biri Siboni uning ovozidan xursand bo'lib, o'qish uchun pul to'lashga qaror qildi. Yomon omad Andersenga ta'sir qildi, u qattiq Daniya qishida xonasining yomon ahvoli tufayli ovozini yo'qotdi. Andersen xonandalik karerasini ochishga urinishdan tashqari, fojia ham yozgan edi, Alfsol. Bu Teatro Real direktori va uning homiysi bo'lishga qaror qilgan davlat maslahatchisi Jonas Kollinning e'tiborini tortdi. 1822 yildayoq Andersen bir nechta pyesalar va she'rlar nashr etishni boshladi. 1827 yilda nufuzli Kjøbenhavns flyvende Post adabiy jurnali uning she'rini nashr etdi O'layotgan bola. Uning birinchi jamoat yutug'i 1828 yilda, hikoyasi bilan olingan Xolmen kanalidan Amager orolining sharqiy uchigacha piyoda yurish. Rimda bo'lganligi uni birinchi romanini yozishga ilhomlantirdi: Improvizator. Ushbu asar 1835 yilda nashr etilgan, o'sha yili dastlabki ikkita nashr Bolalar uchun sarguzasht hikoyalari, shuningdek, ba'zi qisqa hikoyalar. Opera nomli libretto Lammermurning kelini deb nomlangan she'rlar to'plami Yilning o'n ikki oyi uning keyingi asarlari edi. 1838 yilga kelib, Andersen allaqachon munosib obro'ga ega edi, ayniqsa uning hikoyalari tufayli. Yozuvchi o'sha yili ikkinchi jildni yozishni boshladi va 1843 yilda allaqachon o'zining hikoyali kitoblarning uchdan birini nashr etdi: Yangi hikoyalar. Andersen sayohat paytida uchrashgan boshqa yozuvchilar - Vektor Ugo, Alejandro Dyuma yoki Balzak. Andersenning hikoyalari bilan muvaffaqiyati muallifni juda qoniqtirmadi. Uning buyuk orzusi dramaturg va roman yozuvchisi bo'lish edi, unga hech qachon erisha olmagan. Improvizator" (1835) romanida quyi tabaqadan chiqqan xayolparast shoir va jamiyat ziddiyati tasvirlanadi. A.ning "Qo'rg'oshin soldatcha" (1838), "Bul-491bul" (1843), "Irkit o'rdakcha" (1843), "Qirolicha" (1844), "Ona" (1848) kabi ma-shhur ertaklari va "Suratsiz surat kitobi" (1840) shu davrda yaratilgan. A. "Mulat" (1840) pesasini, "Shoir bo-zori" (1842) yo'l xotiralarini ham yoz-gan. "Ikki baronessa" (1849) romanida tabaqalashtirishga

asoslangan jamiyatni tanqid qiladi. A.ning juda ko'p ertaklari ("Irkit o'rdakcha", "Qirolicha" va boshqalar) o'zbek tili ga tarjima qilingan. Biroq, Andersen so'nggi hikoyalari nashr etilgan 1872 yil Rojdestvoga qadar bolalarining hikoyalarini yozishda davom etdi. O'sha yilning bahorida Andersen yotog'idan yiqilib, bir nechta og'ir jarohatlar oldi. Yozuvchi hech qachon to'liq tiklanmagan va 1875 yil 4 avgustda Kopengagen yaqinidagi Rolighed uyida vafot etgan.

2. "Mitti Nilsning yovvoyi g'ozlar bilan qilgan sayohati" asari tahlili.

Qisqacha mazmuni "Yovvoyi g'ozlar bilan Nilning ajoyib sayohati" - bir paytlar mitti ustidan masxara qilgan va buning uchun jazolangan bolaning hikoyasi - kichkina odamga aylandi. Martin g'oz tomonidan olib ketilgan Nils mamlakat bo'ylab sayohat qiladi: u odamlarning urf-odatlarini, hayvonlarning odatlarini o'rganadi, sichqonlar bilan urush qatnashchisi va ayyor tulki Smirrega qarshi kurash olib boradi, afsonalar, ertaklar va xalq an'analari bilan tanishadi. Nilsning "Yovvoyi g'ozlar bilan ajoyib sayohati" - bu mitti odamni bir vaqtlar masxara qilgan va buning uchun jazolangan - kichkina odamga aylangan bola haqida hikoya. Martin g'oz tomonidan olib ketilgan Nils mamlakat bo'ylab sayohat qiladi: u odamlarning urf-odatlarini, hayvonlarning odatlarini o'rganadi, sichqonlar bilan urush qatnashchisi va ayyor tulki Smirrega qarshi kurashda qatnashadi, afsonalar, ertaklar va xalq an'analari bilan tanishadi.

Ertak nimani o'rgatadi? "Ajoyib sayohat" Nielsning yovvoyi g'ozlar bilan ajoyib sayohati "- Nayllar yovvoyi g'ozlar bilan" - eng qiziqarli ertaklardan biri, xushmuomalalik, bag'rikenglik va saxovatni o'rgatadigan eng qiziqarli ertaklardan biri. Bundan tashqari, o'quvchi asosiy qahramon bilan birgalikda jasur, halol, so'ziga sodiq bo'lishni o'rganadi. bu mehribonlik, bag'rikenglik va saxovatni o'rgatadi. Bundan tashqari, o'quvchi asosiy qahramon bilan birgalikda jasur, halol, so'ziga sodiq bo'lishni o'rganadi.

"Ajoyib sayohat" "Nayllarning yovvoyi g'ozlar bilan ajoyib sayohati" ertagi maftunkor va qiziqarli. Unda ko'plab sarguzashtlar va aql bovar qilmaydigan hikoyalar mavjud. Bundan o'rganish uchun ko'plab hayotiy saboqlar mavjud.

Shuning uchun, bu bolalar uchun ham, kattalar uchun ham qiziqarli bo'lishiga ishonamiz.

3. Kirilov masallari qahramonlariga tavsif.

Kirilov masallarida qahramonlar, asosan, hayvonlar, qushlar va o'rmon jonivorlaridir. Jonzotlar o'rtasidagi holatlarni qalamga olar ekan, ularni oynaga solib, aksida insonlarda uchraydigan qusur va kamchiliklar, bilib-bilmay yo'l qo'yadigan xatolar, hatto jamiyatda uchraydigan nohaqliklarni ko'rsatadi.